

OIKAISUVAATIMUS PSAVI:lle 13.1.2014

Viite: KAIELY:n päätös 11.12.2013 (Dnro KAIELY/118/07.00/2010) Kainuun turvetuotantoalueiden vaikutustarkkailusuunnitelman hyväksymisestä
<http://is.gd/wimuxa>

Kainuun luonnonsuojelupiiri ry vaatii, että

- i) päätös palautetaan uuteen valmisteluun, allaolevat huomioden.
- ii) Oulujärveen kohdistuneiden ja kohdistuvien vaikutuksien määrittämiseen ja vertailuun lisätään sedimenttimittauspisteitä, kuten Vapon Humpinsuon johdosta.
- iii) Vapon Suurisuon vaikutus Laakajärveen kertyneistä turvefraktioista selvitetään vaikutustarkkailusuunnitelman täydennyksenä.
- iv) vuonna 2014 (tai 2015) loppuvat tuotantoalueet on otettava PSAVI:n päätöksellä jälkikäyttötarkkailuun (liite 1:n kartalla ruskealla), eikä niiden lupavelvollisuutta saa rauettaa ilman AVI:n päätöstä.
- v) ravun ja muiden Kainuussa esiintyvien luontodirektiivin liitelajien tilanne purkuvesistöissä tulee arvioida, osana ympäristölupaa laajempaa vesien tilaa.

Asianosaisuus

Yhdistys on sekä YSL:n (jäljempänä ympäristönsuojelulain), LSL:n (luonnonsuojelulain) että vesienhoitolain mukainen asianosainen. KaiELY:n vahvistamispäätös on vastoin yleistä etua ja yhdistyksen etua, koska päätös ei noudata varovaisuusperiaatetta, ja tekee turhaksi muiden vesistöjenkäyttäjien pyrkimyksiä vähentää kuormitusta, ja selvittää erilaisten kuormittajien osuutta vesien tilaan. Tarkkailupäätös lykkäisi ohjelmakauden (2014-2020) verran tiedonhankintaa hyvään vesien tilaan pyrkimisessä. KaiELY ei järjestänyt asiasta julkista kuulemisesta, joten asiaa ei ole voitu kommentoida aiemmin.

Perustelut:

i) Kiinnitämme PSAVI:n huomiota laajimpien tuotantoalueiden valumavesien laatuun ja etenkin niiden vaikutuksiin, kun **purkuvedet muuntuvat vesistöissä**. Poikkeustilanteet muodostavat tärkeimmän vuosittaisen päästölähteen, mutta tämän kuormituksen uusia ratkaisukeinoja Pöyryn laatima suunnitelma ei arvioi ollenkaan. Pahimpien päästöjen estäminen ei ratkea omavalvonnalla. Pöyryn esittämät pohjatiedot ovat siten riittämättömät vaikutustarkkailusuunnitelman hyväksymiselle.

On myös tunnettua, että turvetuotannon vesiensuojelurakenteiden toimivuus ei ole riittävää. Kuivatusvesille ei ole varastokapasiteettia, eikä eristysojia lasketaan kuormitukseen. Ohjelman alueelta tarvitaan tarkempaa tietoa kuin mitä ympäristöluvilla aiotaan kerätä ohjelma-aikana. KaiELY:llä ei ollut oikeutta tehdä päätöstä vain hakemuksen mukaisessa muodossa, vaan päätös olisi tullut perustella YSL 46 § mukaisesti:

Seuranta- ja tarkkailumääräykset, YSL 46 § ([17.6.2011/647](#))

46 § tuo esiin vesienhoitosuunnitelun roolia YSL-ratkaisujen täydentäjänä. "Toiminnan vesiin tai mereen kohdistuvien vaikutusten tarkkailumääräystä annettaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tai meriympäristön tilaa koskevassa **seurantaohjelmassa** on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi. Toiminnan tarkkailun tietoja

voidaan käyttää mainitun lain mukaisessa **seurannassa ja** vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman laadinnassa." Tämä tarkoittaa, että päätöksen tulee sisältää keskeiset tiedot julkaisusta Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus ja Kainuun ympäristökeskus 2009. Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015. Yhteistyöllä parempaan vesienhoitoon.

ii) Päätöksessä Pöyry Finland Oy:n laatimaa suppeaa selvitystä kutsutaan "yhteiseksi tarkkailusuunnitelmaksi", eli Kainuun turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelmaksi **kaudelle 2014-2020**. Ohjelman suppeus ei vastaa YSL 46 § tarkoitusta päästöjen ja vaikutusten osalta.

Luonnonsuojelupiirin mielestä lisätietoja kaivataan suhteessa tuontantoalaan nähden, eli päävastuu lisäselvityksistä kuuluisi Vapo Oy:lle sekä niille toiminnanharjoittajille, joiden purkuvedet päätyvät Oulujärven eteläosiin. Oulujärven osalta turveaineksella on erityistä merkitystä, koska sen muuttuminen vesistöissä johtaa päästöihin, joita ei ole muun arvioinnin - ja siten vesienhoidon seurannan - piirissä.

iii) ei ole tarkemmin perusteltu miksi vain Oulujokeen laskeva vesistö on otettu tarkkailusuunnitelman alueeksi. Vaikutuksiltaan Vapon Suurisuo on yksi haitallisimpia turvekenttäalueita Kainuussa, eikä ympäristöluvitusta ole estänyt poikkeustilanteiden kuormitusta Sopenjoen kautta Laakajärveen.

iv) lupatarpeen raukeneminen estäisi YSL mukaisten seurantatietojen hankkimisen. Luonnonsuojelupiirin mielestä näille luvattomasti toimineille tulisi lisätä ohjelmasta puuttuvia tarkkailuja mm. purkuvesien laadusta runsasvetisinä aikoina.

Valvontaviranomainen ei voi sopia toiminnanharjoittajien kanssa siitä, mille kohteille ei haeta ympäristölupaa. Päätös lupatarpeesta tulee tehdä AVI:ssa.

v) muutoin vesienhoitosuunnitteluun ei kerry toimialakohtaista tietoa vesistövaikutuksista. On oleellista, että vaikutusten arvioinnin kustannukset jaetaan eri toimijoiden kesken. Turvetuotannosta aiheutuu mm. Oulujärven eteläosiin useiden turvetuottajien yhteisvaikutusta. Kuten kansallinen rapustrategia toteaa, ympäristöluvut eivät ole asianmukaisia rapujen osalta, s.30-31.

http://www.mmm.fi/attachments/6E1wONAcI/Kansallinen_rapustrategia_2013-2022.pdf

.

Yhteiset lisäperustelut

Suomi ei kansallisesti huomioi turvejätevesien määrittelyssä kuin vain osan turvefraktioista ja luontodirektiivilajeihin kohdistuvista vaikutuksista. Niinpä nykyinen lupajärjestelmä ei vastaa mm. vesiputedirektiivin ja sitä osittain toimeenpanevan vesienhoidon (kuten seurantaohjelmien osalta) EU-sääntelyn vaatimaa tasoa. Sama ongelma toistuu IPPC-direktiivin täytäntöönpanossa. Jos ei lisätä ympäristöluvitusta **täydentävää tiedonhankintaa**, rikotaan EU-sääntelyä.

PSAVI:lla on velvollisuus täydentää KaiELY:n ohjelmaa, koska KaiELY ei perustellut **päätöstään suhteessa: a) vesienhoitolain mukaisiin arviointeihin ja b) ympäristöministeriön ohjeisiin ja c)** turvekentiltä aiheutuu runsaimpien sateiden aikaan päästöjä, joita ei ole hakijoiden ilmoituksissa tai ympäristöluvassa määritelty. Toisin sanoen luviteltuilta kohteilta tulee päästöjä, jotka kertaluokassaan vastaavat vuosittaisiksi ilmoitettua päästötasoa.

Kainuun turvetuotantoalueiden tarkkailuohjelmalla pitäisi siis pystyä arvioimaan, **missä määrin päästöt poikkeavat ympäristölupiin kirjatuista arvoista ja reduktiotavoitteista**.

Kun KaiELY ei perustellut päätöstä vesienhoitolain mukaisella tarkastelulla, syntyi virheellinen menettely. On

siis painavat syyt palauttaa asia uuteen valmisteluun. Lisätiedon hankintaan viranomaisia velvoittaa yleisen edun valvonta.

Kajaanissa 13.1.2014

Johan Heino, puheenjohtaja

Janne Kumpulainen, toiminnanjohtaja